

Liepājas Līvupes pamatskola - attīstības centrs

Globuss, karte, plāns

Solveiga Šēna

Liepāja 2025

Liepājas Līvupes pamatskolas –attīstības centra pedagoga
Solveigas Šēnas metodiskā materiāla vizītkarte

Metodiskā materiāla nosaukums	Globuss, karte, plāns
Metodiskā materiāla mērķis	Radīt izpratni par daudzveidīgiem globusa, karšu un plānu izmantošanas mērķiem, attīstīt prasmes saprast dažādas tematikas veida kartes, plānus un tos lietot mācību un sadzīves situācijās, kā arī attīstīt, pilnveidot un paplašināt vārdu krājumu.
Metodiskā materiāla uzdevumi	• sekmēt izpratni par jauno informāciju un mērķtiecīgi pielietot iegūtās zināšanas ikdienas dzīvē; • mācīt izprast atšķirību starp dažādajiem Zemes attēlojumiem; • prast atrast nosaukto vietu; • veicināt orientēšanās spējas klasē, skolā un tuvākajā apkārtnē; • paplašināt aktīvo un pasīvo vārdu krājumu un priekšstatus par apgūto.
Mērķauditorija	7. klašu skolēni ar viegliem un vidēji smagiem attīstības traucējumiem
Metodiskā materiāla apraksts	Prezentācija, kurā dota informācija par minēto tēmu, kā arī attēli un darba lapas stundu vadīšanai.

Globuss, karte, plāns

Solveiga Šēna
Speciālais pedagogs

Cilvēki jau no senatnes zīmējuši apkārtnes plānus un, iepazīstot jaunas teritorijas, šie plāni un kartes ir attīstījušās, kļuvušas precīzākas, kā arī sniedz iespēju iegūt vērtīgu informāciju.

Zemeslodi var attēlot un iepazīt, izmantojot globusu, karti un plānu. Tie visi ir samazināti, bet precīzi dažādu vietu attēlojumi.

Globuss - samazināts zemeslodes modelis. Tajā var ļoti labi redzēt Zemes kontinentus un okeānus. **Cik okeāni? Cik kontinenti?**

Globuss dod vispārēju priekšstatu par zemes formu, kontinentiem un okeāniem. Uz tā nevar uzzīmēt kādu zemes rajonu tā, lai būtu redzamas sīkas detaļas. Lai viens milimetrs uz globusa atbilstu vienam kilometram dabā, vajadzētu izgatavot gandrīz 13 metru lielu globusu.

Uz globusa ir īpašu līniju tīkls, kas palīdz atrast kādu konkrētu vietu. To veido **paralēles** un **meridiāni**.

Paralēles ir vilktas paralēli **ekvatoram**. Ekvators sadala zemeslodi ziemeļu un dienvidu puslodēs. Meridiāni savieno ziemeļpolu un dienvidpolu.

Uzdevums.

Uzzīmē savu globusu!

Attēls iegūts: <https://www.uzdevumi.lv/p/dabaszinibas/4-klase/orientesanas-9548/re-88bfef29-23a5-4a63-953f-40e7bf6e7cb4>

Kartēs un plānos dažādas teritorijas tiek attēlotas skatā no augšas un it kā saplacinātā veidā. Šie attēlojumi var būt gan uz papīra, gan arī digitāli, piemēram, telefonā vai datorā.

Karte - Zemes virsmas vai tās daļas samazināts attēlojums, kur parādītie objekti attēloti ar īpašiem apzīmējumiem un krāsām.

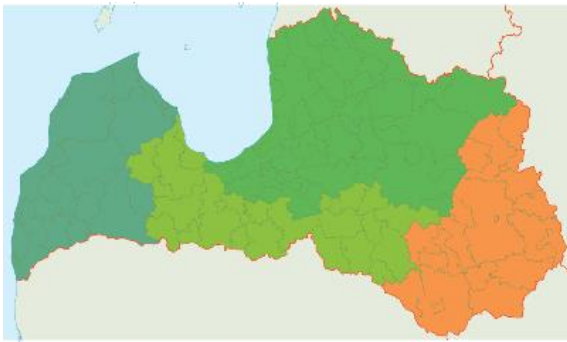
Kartēs parasti ir attēlota zemes virsma. Tajās var redzēt okeānus un jūras, upes un ezerus. Kartēs ir redzamas zemienes un augstienes, kalni un kalnu grēdas. Dažās kartēs ir īpaši izceltas valstis un katra no tam iekrāsota savā krāsā. Citās kartēs parādītas derīgo izrakteņu ieguves vietas vai citas ziņas.

Kartes ir ļoti dažādas, un tās var attēlot atšķirīgu lielumu teritorijas, piemēram, pasauli, kontinentu, valsti vai pilsētu.

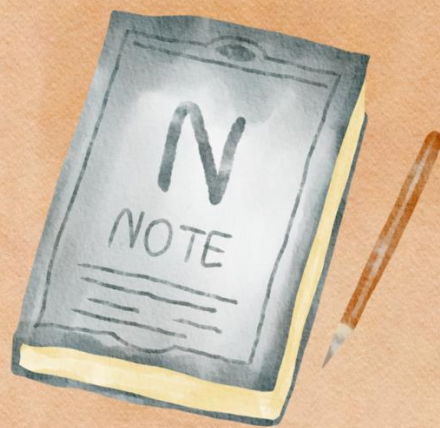

Uzdevums.

Vēro karti un iezīmē savā kontūrkartē!

- Latvijas lielākās upes - Gauju, Daugavu, Lielupi un Ventu!
- Latvijas lielākās pilsētas - Rīgu, Daugavpili, Liepāju, Ventspili, Jelgavu!
- Sameklē vietu, kur tu dzīvo!
- Sameklē vismaz trīs ezerus!

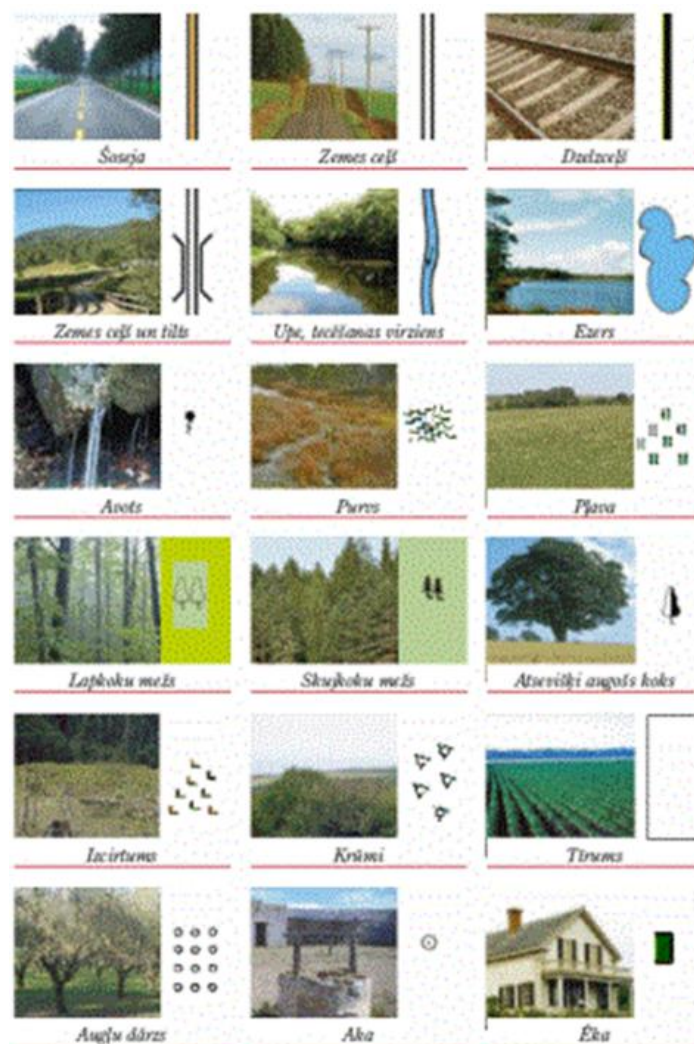
Ja ir jāattēlo mazākas teritorijas, piemēram, pilsētas daļa, pagalms, dārzs vai pat istaba un klase, tad ērti izveidot **plānus**.

Plāns - kādas teritorijas vai objekta smalks atainojums.

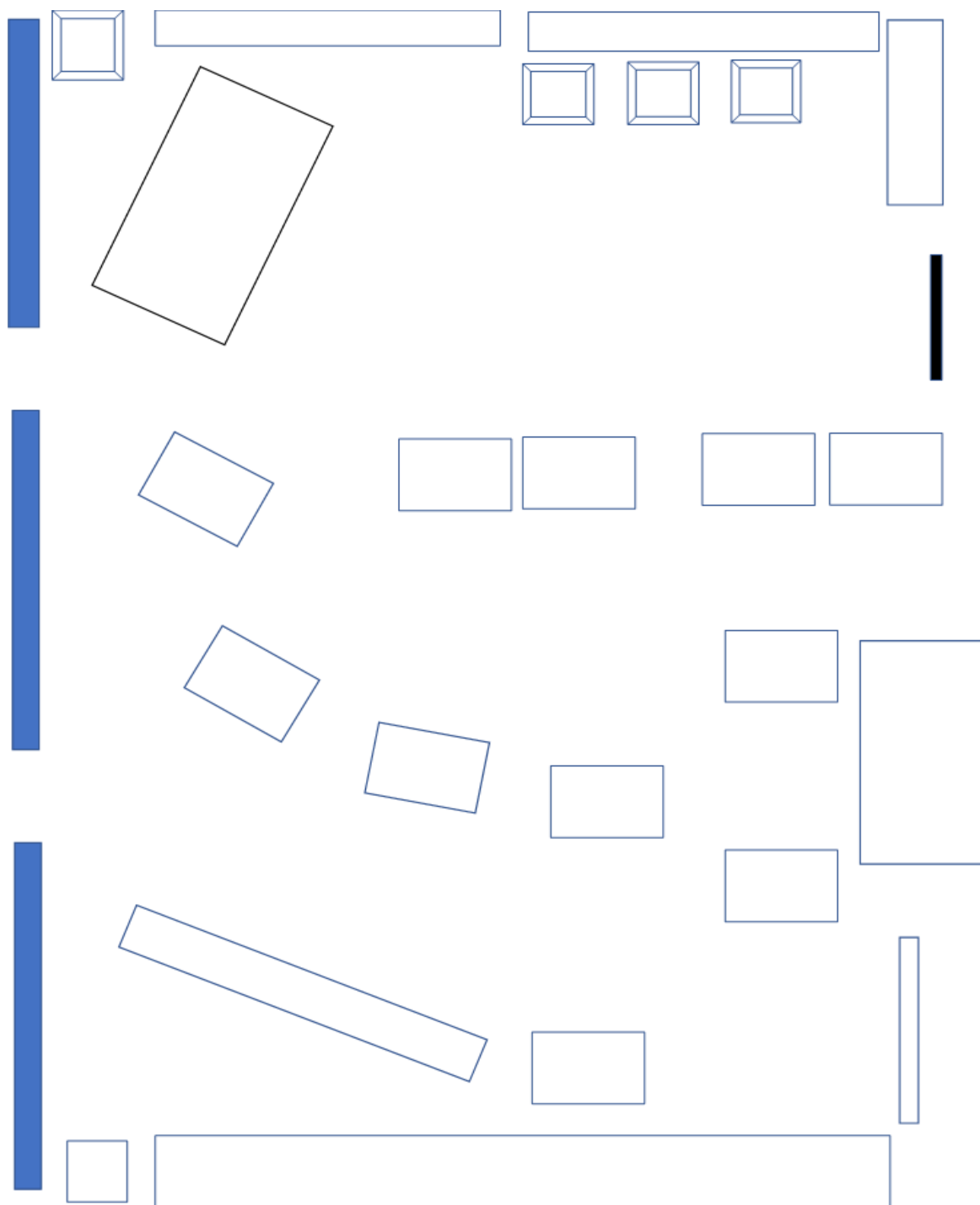

Pilsētas plānā parasti attēlo ielas un to nosaukumus, ēkas, parkus un ūdeņus. Lai pilsētas plānā būtu vieglāk atrast vajadzīgo vietu, lieto kartes virzienu apzīmējumus.

Lauku apvidū atrodas dažādi objekti. Tos plānā apzīmē ar topogrāfiskajām zīmēm. Tās ir labi saprotamas un ar savu formu atgādina attēlotos priekšmetus. Pat pirmo reizi apskatot šīs zīmes, var saprast, ko apzīmē daudzas no tām.

Uzdevums. Atpazīsti telpu un ieraksti priekšmetus, kuri tajā atrodas! Neaizmirsti par sevi un klases biedriem!

Uzdevums. Aizpildi tukšās vietas! (2.variānti).

Agri no rīta es izgāju no mājām.

Zālē bija rasa. Ejot cauri augļu dārzam

gar aku , saslapināju kājas. Man bija

jāaiznes omei cienasts. Uz omes mājām

ved zemes ceļš , tāpēc iešana bija viegla. Gar

pļavas malu stiepās krūmu puduri.

Tajos dziedāja putni. Otrpus ceļam pletās

tīrums , bet tā vidū slējās liels, vientuļais

ozols . Pārgāju pāri šosejai . Tālumā

redzēju dzelzceļu , kas šķērsoja tiltu

pāri upei . Iegriezos skuju koku mežā

un taciņa mani aizveda pie avota . Tā ūdens

bija garš un veldzējošs. Devos tālāk gar purva

malu, lai neiegrimtu miklajās sūnās. Nu jau

drīz būšu klāt! Vēl tik cauri izcirtumam , kur

avenes smaržo un tad jau omes māja sasniegta. Tā

atrodas kalnā, bet ielejā skalojas dzidrais ezers

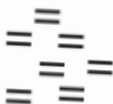
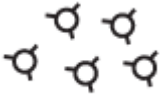
. Nem, omīt, pīrāgus! Lai labi garšo!

Agri no rīta es izgāju no .

Zālē bija rasa. Ejot cauri

gar   , saslavināju kājas. Man bija jāaiznes omei cienasts. Uz omes   ved

  , tāpēc iešana bija

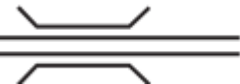
viegla. Gar   malu stiepās

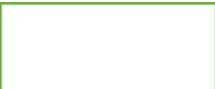
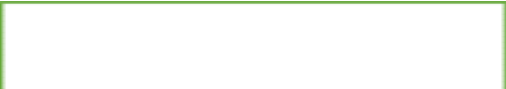
 puduri. Tajos dziedāja putni. Otrpus

 pletās   , bet tā vidū slējās

liels, vientuļais   . Pārgāju pāri

 . Tālumā redzēju   ,

kas šķērsoja   pāri

 . Iegriezos   un

taciņa mani aizveda pie   . Tā ūdens bija

gards un veldzējošs. Devos tālāk gar

malu, lai neiegrimtu mīklīnās sūnās. Nu jau drīz

būšu klāt! Vēl tik cauri   , kur

avenes smaržo un tad jau omes māja sasniegta. Tā atrodas kalnā, bet ielejā skalojas dzidrais

 . Ņem, omīt, pīrāgus! Lai labi garšo!

Paldies par darbu!

Liepāja, 2025

